מהדורה למורה: מבחן אמצעים אומנותיים – גרסה ב׳

חט״ב רגיל · 45 דקות · 100 נקודות

חלוקת זמן

חלק	דקות
קריאת ההוראות והמבחן	3
חלק א׳ – זיהוי אמצעים	12
חלק ב׳ – קטע והסבר	14
חלק ג׳ – כתיבה יוצרת	13
בדיקה חוזרת	3

מפתח – חלק א׳ – זיהוי אמצעים אומנותיים (40 נק׳) (40 נק׳)

#	שאלה	תשובה	נק׳
1	״השמש הציצה בביישנות מאחורי העננים.״	האנשה – השמש מציצה בביישנות כמו אדם.	4
2	״הקול שלו רעם כמו תוף ענק.״	דימוי – כמו תוף.	4
3	״אחי הקטן הוא סופת טורנדו בנעלי בית.״	מטאפורה – הוא סופה, בלי מילת דימוי.	4
4	״קטנה במידותיה, ענקית באומץ ליבה.״	ניגוד – קטנה/ענקית.	4
5	״עוד צעד, עוד צעד, עוד צעד אחד – והגענו לפסגה.״	חזרה – מבטאת מאמץ והתמדה.	4
6	בסיפור, הילד שומר בקופסה את הכדור שאביו נתן לו לפני שעזב, ומוציא אותו רק כשהוא מתגעגע. הכד	סמל – הכדור מייצג את הקשר עם האב ואת הגעגוע.	4
7	״העלים לחשו זה לזה סודות ברוח.״	האנשה – עלים לוחשים סודות.	4
8	״הספרייה הייתה מקלט חם מפני העולם.״	מטאפורה – הספרייה היא מקלט.	4
9	״הבית היה קר כמו מערה בחורף.״	דימוי – כמו מערה.	4
10	שעון שבור שמחוגיו עצרו בשעה שבה קרה האסון, ומופיע שוב ושוב בסיפור, הוא…	סמל – הזמן שעצר, אבל שאינו נגמר.	4

מפתח – חלק ב' – קריאה, זיהוי והסבר (30 נק') (30 נק')

#	שאלה	תשובה	נק'
11	קראו את הקטע: "ביום התחרות היה האולם מלא עד אפס מקום, כמו קופסת גפרורים צפופה. הקירות החזי	"כמו קופסת גפרורים צפופה" – מדגיש צפיפות ולחץ; מגביר את תחושת המתח לפני ההופעה.	8
12	מצאו בקטע האנשה אחת לפחות, צטטו והסבירו את תרומתה.	"הקירות החזיקו את הנשימה" או "הכינור התחיל לשיר" – כל המקום שותף למתח; הכינור כחבר חי שמבטא את מה שדניאל מרגיש.	8
13	איזה ניגוד מופיע בקטע? צטטו והסבירו מה הוא מלמד על דניאל.	"בבית הוא היה אמיץ; כאן – רועד" – הניגוד מבליט את הפחד מהבמה ואת הפער בין הביטחון בבית ללחץ מול קהל.	7
14	מה יכול לסמל הכינור של הסב? ואיזה תפקיד יש לחזרה על המילה "שקט"?	הכינור מסמל המשכיות בין הדורות, ירושה ואהבה (וגם את שנות האימון). החזרה על שקט מאריכה את הרגע ומגבירה את המתח לפני הנגינה.	7

מפתח – חלק ג' – כתיבה יוצרת (30 נק') (30 נק')

#	שאלה	תשובה	נק'
15	כתבו ארבעה משפטים מקוריים על הנושא "סערה בלילה": משפט עם דימוי, משפט עם האנשה, משפט עם מטא	תשובה אישית. דוגמה: דימוי – "הברק האיר כמו פלאש של מצלמה"; האנשה – "הרוח יללה בין הבניינים"; מטאפורה – "השמיים היו תוף שחור"; חזרה – "בום, בום, בום – הרעם לא נרגע".	12
16	כתבו פסקה (5–7 משפטים) על שתי דמויות מנוגדות (למשל: אחת ממהרת ואחת רגועה). השתמשו בניגוד ו	תשובה אישית. בודקים: ניגוד ברור בין הדמויות, אמצעי נוסף מזוהה, הסבר תרומה, לשון תקנית.	18

מחוון

קריטריון	נק'	תיאור
זיהוי נכון של האמצעי	30	שם האמצעי מדויק ומתאים לציטוט.
ציטוט מדויק	20	מצטטים את המילים שבהן מופיע האמצעי.
הסבר תרומת האמצעי	30	מסבירים מה האמצעי מוסיף: תמונה, רגש, רעיון או אווירה.
לשון וכתיבה	20	משפטים שלמים, לשון תקנית, כתיבה מקורית ויצירתית בחלק ג'.

הערות

מבחן על ששת האמצעים: דימוי, האנשה, מטאפורה, חזרה, ניגוד, סמל. כל המשפטים מקוריים. בחלק ב׳ מקבלים ניקוד מלא רק על זיהוי + ציטוט + הסבר. אפשר לאפשר תוספת זמן של 25% לפי הצורך. גרסה ב׳ מקבילה במבנה ובקושי.

מבחן אמצעים אומנותיים – גרסה ב׳

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

משך המבחן: 45 דקות · 100 נקודות. קראו כל שאלה עד הסוף. בהצלחה! ✨

חלק א׳ – זיהוי אמצעים אומנותיים (40 נק׳) (40 נק׳)

1. "השמש הציצה בביישנות מאחורי העננים."

א) האנשה ב) דימוי ג) חזרה ד) ניגוד

2. "הקול שלו רעם כמו תוף ענק."

א) סמל ב) דימוי ג) מטאפורה ד) האנשה

3. "אחי הקטן הוא סופת טורנדו בנעלי בית."

א) דימוי ב) ניגוד ג) מטאפורה ד) חזרה

4. "קטנה במידותיה, ענקית באומץ ליבה."

א) חזרה ב) האנשה ג) סמל ד) ניגוד

5. "עוד צעד, עוד צעד, עוד צעד אחד – והגענו לפסגה."

א) חזרה ב) דימוי ג) מטאפורה ד) סמל

6. בסיפור, הילד שומר בקופסה את הכדור שאביו נתן לו לפני שעזב, ומוציא אותו רק כשהוא מתגעגע. הכדור הוא...

א) ניגוד ב) סמל ג) האנשה ד) דימוי

7. "העלים לחשו זה לזה סודות ברוח."

א) מטאפורה ב) ניגוד ג) האנשה ד) חזרה

8. "הספרייה הייתה מקלט חם מפני העולם."

א) דימוי ב) חזרה ג) האנשה ד) מטאפורה

9. "הבית היה קר כמו מערה בחורף."

א) ניגוד ב) סמל ג) האנשה ד) דימוי

10. שעון שבור שמחוגיו עצרו בשעה שבה קרה האסון, ומופיע שוב ושוב בסיפור, הוא...

א) סמל ב) ניגוד ג) דימוי ד) האנשה

חלק ב׳ – קריאה, זיהוי והסבר (30 נק׳) (30 נק׳)

11. קראו את הקטע: "ביום התחרות היה האולם מלא עד אפס מקום, כמו קופסת גפרורים צפופה. הקירות החזיקו את הנשימה. דניאל עלה לבמה עם הכינור הישן של סבו. בבית הוא היה אמיץ; כאן – רועד. שקט. שקט מוחלט. שקט שאפשר לשמוע בו את דפיקות הלב. הוא עצם עיניים, והכינור – שבע שנים של אימונים – התחיל לשיר." מצאו בקטע דימוי: צטטו אותו והסבירו מה הוא מוסיף לתיאור.

12. מצאו בקטע האנשה אחת לפחות, צטטו והסבירו את תרומתה.

13. איזה ניגוד מופיע בקטע? צטטו והסבירו מה הוא מלמד על דניאל.

14. מה יכול לסמל הכינור של הסב? ואיזה תפקיד יש לחזרה על המילה "שקט"?

חלק ג' – כתיבה יוצרת (30 נק') (30 נק')

15. כתבו ארבעה משפטים מקוריים על הנושא "סערה בלילה": משפט עם דימוי, משפט עם האנשה, משפט עם מטאפורה ומשפט עם חזרה. סמנו ליד כל משפט את שם האמצעי.

16. כתבו פסקה (5–7 משפטים) על שתי דמויות מנוגדות (למשל: אחת ממהרת ואחת רגועה). השתמשו בניגוד ובאמצעי נוסף לבחירתכם, ובסוף הסבירו במשפט אחד מה הניגוד מבליט.